

МІСТО ЩАСТЯ ВИВЧЕННЯ ДУМКИ ПІДПРИЄМЦІВ

проведено

Експертним комітетом з розробки
стратегії економічного розвитку міста Щастя

за підтримки

Товариство з обмеженою
відповідальністю
«Донбаська Паливно-Енергетична
Компанія»

Проект «Економічний розвиток міст»

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Травень 2008 року

Зміст:

I.	ВСТУП	3
II.	МЕТОДОЛОГІЯ	3
III.	УКАЗАЛЬНІ ВИСНОВКИ	4
IV.	РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ	5
	1. Статус підприємства	5
	2. Загальний стан бізнесу	6
	3. Споживачі	9
	4. Питання трудових ресурсів і зайнятості	11
	5. Інформація про об'єкти бізнесу	15
	6. Послуги, що надаються органами місцевої влади	16
	7. Критично важливі питання	19
	8. Загальні враження	20
V.	РЕЗЮМЕ	21

ВИВЧЕННЯ ДУМКИ ПІДПРИЄМЦІВ

I. ВСТУП

У місті Щастя у квітні – травні 2008 року було проведено вивчення думки підприємців серед основних працедавців міста. Дослідження було проведено в рамках діяльності, спрямованої на економічний розвиток громади. Мета цього опитування полягала в тому, щоб зібрати для членів Експертного Комітету з розробки стратегічного плану економічного розвитку міста Щастя корисну та достовірну інформацію стосовно думки тих, хто здійснює інвестиції і створює робочі міста у місті. Включені до опитування запитання стосувалися історії та нинішнього стану підприємств, характеру їх підприємницької діяльності, проблем кадрового забезпечення і зайнятості, інформації про наявність виробничих потужностей, про якість послуг органів влади та відносини з ними і про загальне враження про місто як місце здійснення господарської діяльності.

II. МЕТОДОЛОГІЯ

Загалом станом на 06 травня 2008 р. було завершено опитування 25 підприємств. До переліку компаній, які взяли участь в опитуванні, були включені найбільші працедавці міста, а також малі підприємства, які виконують виробничу діяльність та задіяні у сфері торгівлі та надання послуг. На 25 опитаних компаніях загалом працює 2562 робітника. Одна компанія має понад 2 000 працівників, одна компанія – навколо 300. В ході опитування отримано також відповідь від 1 середнього підприємства з кількістю працівників 75 осіб, а також 22 малих підприємств та підприємців, де працює не більше 50 робітників. У цьому звіті представлені узагальнені відповіді всіх підприємців.

Щоб стимулювати працедавців до надання повних та відвертих відповідей під час заповнення анкет, вони одержали запевнення в тому, що в цьому звіті не будуть вміщені посилання на конкретні підприємства і буде збережена конфіденційність анкет.

У відповідях учасників анкетування, що представляють різні галузі економіки (теплоенергетика, металообробка, добувна, обробна промисловість (переважно виробництво будівельних матеріалів, харчова промисловість), сфера послуг і торгівля) були виявлені значні відмінності, що підтверджується в багатьох проаналізованих даних. Теплоенергетика є профілюючою у місцевій економіці, тому інформація, надана ТОВ «Востокенерго» значною мірою вплинула на загальний результат опитування підприємств та підприємців міста.

Хоча опитування 25 підприємств не може повністю відобразити думку всіх підприємницьких кіл міста Щастя, однак вони представляють значну частину місцевої економіки – традиційних працедавців, а також сектора малих і середніх підприємств, який системно зростає.

III. УЗАГАЛЬНЕНІ ВИСНОВКИ

1. У місцевій економіці спостерігається стійка тенденція розвитку традиційної галузі виробництва – теплоенергетики, представленій бюджетоутворюючим підприємством ТОВ «Востокенерго».

Спостерігається також стійка тенденція розвитку малого бізнесу, однак сфера виробництва розвивається дуже повільними темпами. В основному малий бізнес у місті представляє сьогодні сферу торгівлі та надання послуг населенню. Однак, він має невеликий прошарок підприємств, які саме і забезпечують сферу виробництва (виробництво будівельних матеріалів, виготовлення металевих конструкцій, видобуток піску, виготовлення хлібобулочних виробів тощо).

В той же час в місті практично не має середніх підприємств чисельністю робітників від 50 до 250 (із 25 опитаних лише одне підприємство).

2. Загальна кількість працівників на підприємствах – респондентах становить 2562 (порівняно з 2569 минулого року). Стійка тенденція зменшення робочих місць не спостерігається і на підставі прогнозних даних. За прогнозами на 2009 рік планується задіяти на підприємствах – респондентах 2765 робітників. Незважаючи на те, що великі підприємства зазначають невелику кількість вивільнення робочої сили у 2009 року, за рахунок саме малого бізнесу планується забезпечення робочими місцями вивільнену робочу силу. І навіть спостерігається збільшення кількості робочих місць на 203, що для маленького містечка поблизу обласного центру є позитивним явищем.

5. Місцева економіка більшою частиною зорієнтована на Луганську область та інші області України. Експорт у інші країни відсутній. Значна частина продукції, а саме 95% реалізується в межах області, 5% - в інші регіони України.

6. До числа позитивних результатів можна віднести те, що підприємці оцінили якість своєї робочої сили на «відмінно» - 29%, а 50% – на «добре», що свідчить про належний рівень задоволеності робочою силою. Частка «задовільних» працівників становить 21%, і жоден з працівників ні одержав оцінку «погано». Середня зарплатня у 2007 р. зросла до 1991 грн. проти 1449 у 2006р. Шість підприємств відчувають брак працівників робочих кваліфікацій, енергетичних спеціальностей із вищою освітою, системних адміністраторів, спеціалістів інформаційних технологій, фармацевтів.

7. Одинадцять із 25 підприємств планують модернізувати або вдосконалити наявні в них виробничі потужності з метою розширити свій бізнес у місті Щастя, а 5 – розглядають таку можливість. Загальна сума інвестицій на підприємствах – респондентах може скласти **1 784 000** грн., при цьому планується створення **355** робочих місць. Ні одне підприємство не планує перенести свій бізнес до інших адміністративно-територіальних одиниць і це є позитивним показником для міста Щастя. Тільки одне підприємство планує розширити свій бізнес поза межами міста Щастя, зазначивши при цьому основну причину – насиченість ринку.

8. Загалом, якість послуг місцевих органів влади була оцінена в середньому на 2,55 за 4-бальною шкалою, де найвищим балом є «1». Серед проблем, які були названі підприємцями, як такі, що потребують вирішення, перше місце посіла охорона правопорядку (11 респондентів показали на цю проблему). Щодо коментарів було зазначено про наркоманію серед молоді. На другому місці - утримання доріг (10 респондентів). Третє місце за рейтингом поділили між собою «підтримка малих та середніх підприємств» та «збір та вивіз сміття» (7 респондентів). Було зазначено також наявність проблем в сфері надання ділянок і

будинків для ведення бізнесу та ліцензування і надання дозволів на будівельні роботи, а також розвиток інфраструктури.

8. П'ять із 25 підприємців оцінили якість роботи місцевих органів влади на «відмінно», п'ятнадцять – на «добре», чотири – на «задовільно». Лише один респондент оцінив роботу місцевих органів влади як незадовільну.

9. Думки підприємців Щастя про бізнес-клімат у цьому місті були менш задовільними. Два підприємця оцінили місто, як місце для ведення бізнесу на «відмінно», тринадцять вважають місто «добрим», а вісім – «задовільним». Два підприємці оцінили місто на «погано». Один підприємець зазначив, що у нього немає з цього приводу думки. Коментарі виявилися дуже рідкими серед відповідей респондентів. Найбільш позитивними чинниками підприємці виділяють: вигідне географічне місцерозташування, наявність залізничної транспортної магістралі, наявність людських ресурсів, природних ресурсів (річка, пісок тощо), компактність міста, позитивне відношення з боку місцевих органів влади. До негативних чинників підприємці відносять наступні фактори: відсутність генплану міста, стратегії забудови та розміщення інфраструктури, сильна конкуренція, відсутність достатньої підтримки бізнесу з боку місцевої влади, близькість обласного центру, який відтягує робочу силу, низький рівень культури населення та наркоманія серед молоді.

10. Підприємці поділяють думку про те, що місцева економіка може змінитися на краще завдяки ефективнішій місцевій співпраці (розвиток МСП), залученню зовнішніх ресурсів (залучення інвестицій) та покращенню комунальної інфраструктури та інфраструктури для бізнесу. Однак багато хто вважає дуже важливими й окремі аспекти якості життя (будівництво житла, транспорт, підготовка і перепідготовка робочої сили, навколишнє середовище, соціальні послуги тощо).

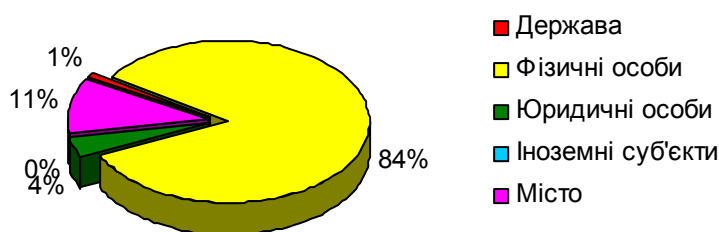
IV. РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ

1. Статус підприємств

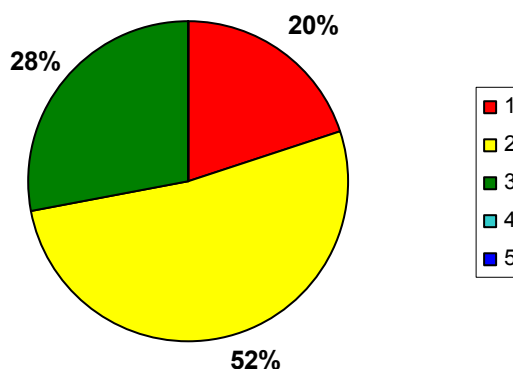
Двадцять два із 25 підприємств були засновані після 1990 р. Значна частина новостворених підприємств – це переважно малі підприємства сфери послуг та торгівлі. Однак, серед новостворених малих підприємств є підприємства, які представляють сферу виробництва, а саме будівельних матеріалів, металевих конструкцій та харчової галузі. Традиційна галузь міста представлена теплоенергетикою та добувною промисловістю, а саме видобутком піску. 88% власності опитаних респондентів належить юридичним і фізичним особам – резидентам України, 11% - знаходиться у комунальній власності територіальної громади міста Щастя. Тільки 1% власності належить державі. Іноземний капітал зовсім не представлений (дивись графік 1).

Низький відсоток державної власності свідчить про незалежну політику ведення бізнесу на місцевому рівні від державних політичних рішень. Місцевий бізнес зорієнтований на ринкові механізми та здебільшого залежить від вдосконалення внутрішньої системи менеджменту та стимулювання виробництва.

Графік 1. Структура власності (загалом)

Графік 2. Структура власності (малі підприємства)

Однак, аналіз структури власності показує, що державна власність присутня навіть в структурі малих підприємств (без врахування бюджетоутворюючих підприємств) досить значною частиною. Що є дивним явищем у порівнянні із іншими містами України, які приймали участь у проекті «Економічний розвиток міст».

2. Загальна інформація про підприємства в цілому

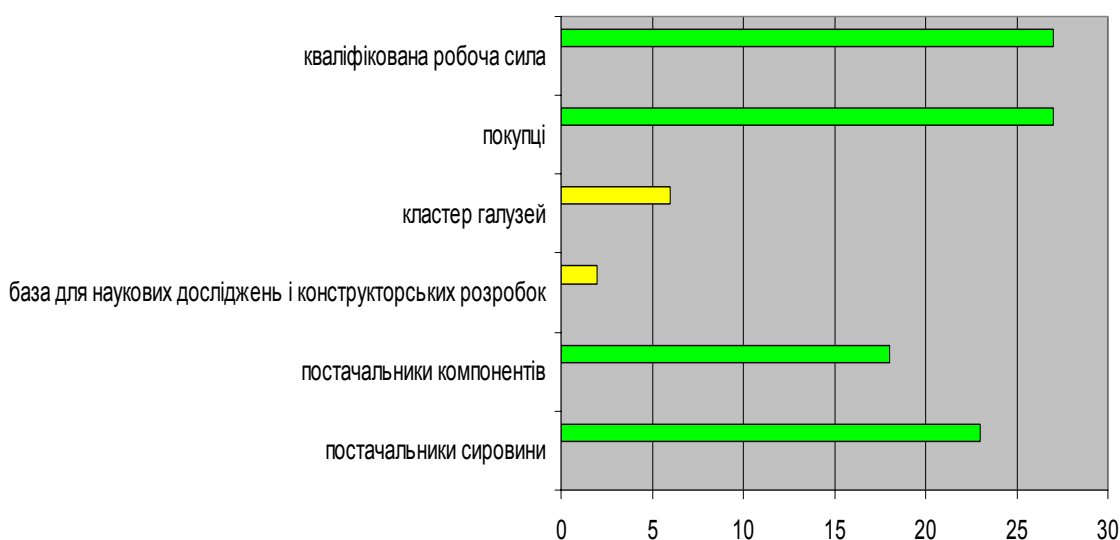
Дуже важливе місце в місцевій економіці належить бюджетоутворюючому підприємству теплоенергетики, комунальному підприємству та підприємству добувної промисловості, які є головними працедавцями для місцевої робочої сили. Значна частина місцевої економіки представлена малими підприємствами, які працюють у сфері торгівлі та сфері послуг.

Місцева економіка зорієнтована на ринок Луганської області та інших областей України. Тільки великі підприємства постачають свої товари і послуги на ринок інших областей України. Усі малі підприємства працюють на ринку Луганської області. Жодне підприємство міста Щастя не експортує продукцію в інші країни СНД, Європи та світу.

Дослідження виявило, що більшість підприємств демонструють зростання обсягів продажів товарів та послуг. Новим явищем місцевої економіки є різноманітна група малих підприємств у сфері виробництва будівельних матеріалів, металообробки та харчової промисловості. Створені місцевими підприємцями після 1990 р., вони впроваджують в практику новітні технології виробництва і забезпечують продукцією ринок Луганської області.

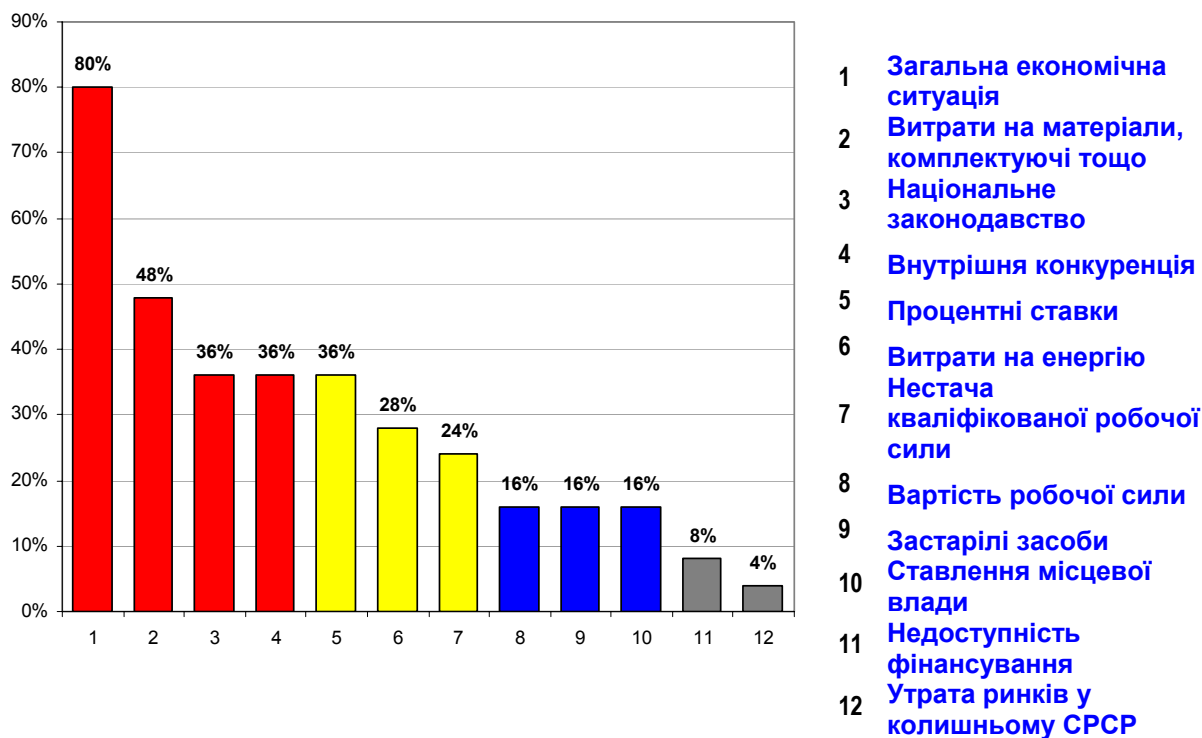
Наявність покупців продукції та послуг є для 68% компаній однією з головних причин розміщення бізнесу саме у місті Щастя. Наступним пріоритетним фактором є наявність кваліфікованої робочої сили (64%), потім за рейтингом розташовується фактор наявності постачальників сировини (56%), а за ним – наявність важливих компонентів для ведення бізнесу (40%) (див. графік 3).

Графік 3. Фактори розміщення підприємств у Щасті

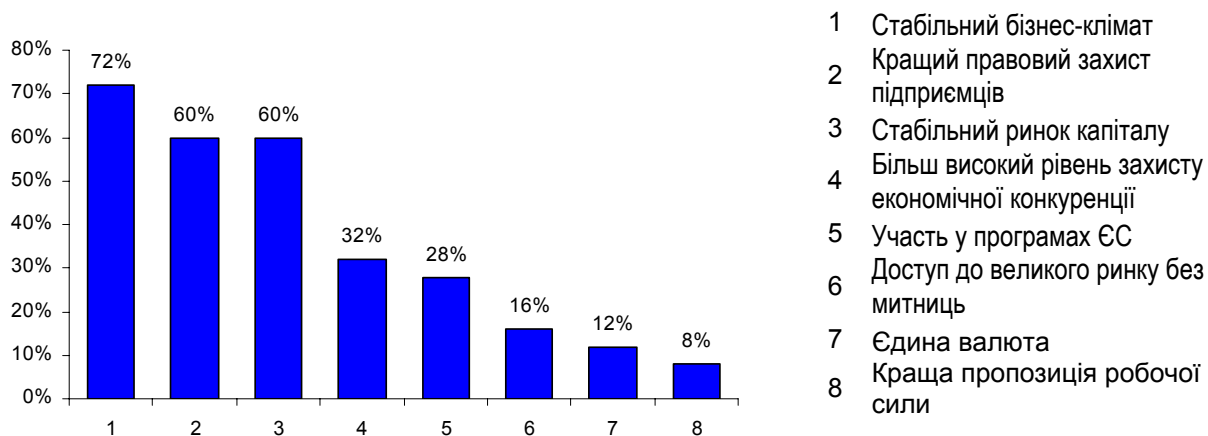
Підприємців попросили назвати чинники, які справляють негативний вплив на їхній розвиток – зараз і в майбутньому (див. графік 4). У порядку пріоритетності це такі чинники: (1) загальна економічна ситуація є найважливішим фактором; його назвали 80% підприємств; (2) витрати на матеріали, комплектуючі тощо – 48% підприємств. (3) Недосконале національне законодавство та висока внутрішня конкуренція, як і (4) процентні ставки створюють перешкоди для 36% підприємств. (5) витратами на енергію занепокоєні 28% підприємств. (6) Нестача кваліфікованої робочої сили (28%), (7) вартість робочої сили (16%), (8) застарілі засоби (16%), ставлення місцевої влади (16%) – ці чинники є значною проблемою для підприємств малого, середнього та крупного бізнесу. (8) Недоступність фінансування (8%), (9) трата ринків у колишньому СРСР (4%) в меншій мірі зазначаються як перешкоди. Тенденція визначення чинників, які перешкоджають розвитку підприємств є однаковою як у структурі малих, середніх, крупних підприємств, так і у розрізі різних галузей промисловості.

Графік 4. Перешкоди, які заважають подальшому розвитку

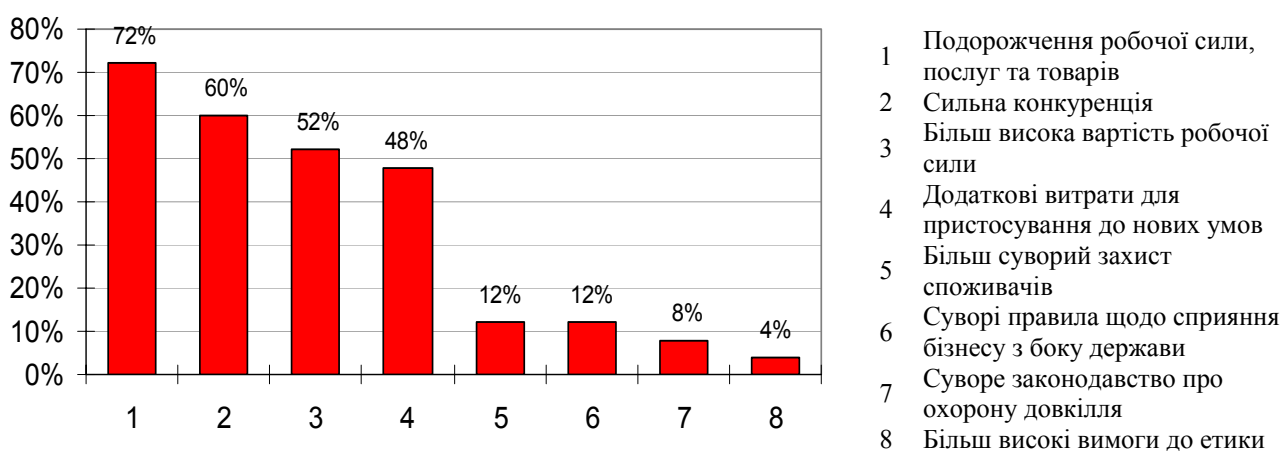
Перспективи більш тісної співпраці з Європейським Союзом / вступу до ЄС сприймаються радше позитивно, хоча підприємці розуміють наявність також негативних наслідків цього процесу. Основними перевагами процесу інтеграції підприємці вважають більш стабільний бізнес-клімат (72%), кращий правовий захист підприємців та стабільний ринок капіталу (60%), більш високий рівень захисту економічної конкуренції (32%) та участь у програмах ЄС (28%) (графік 5).

Графік 5. Переваги вступу України до ЄС

З іншого боку, євроінтеграційні процеси призведуть до негативних факторів, які вплинуть на розвиток бізнесу. **По-перше**, подорожчає робоча сила, товари та послуги – вважають 72% респондентів, **по-друге**, сильна конкуренція (60%) серйозно перешкоджатиме розвитку підприємництва. Наступними за рейтингом негативними факторами є більш висока вартість робочої сили (52%) та додаткові витрати для пристосування до нових умов (48%).

Графік 6. Перешкоди після вступу України до ЄС

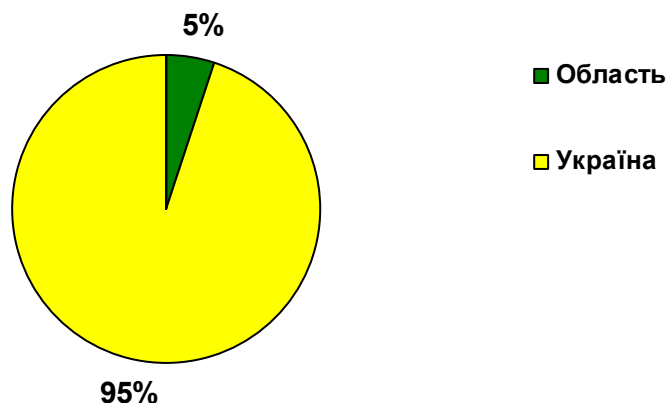

3. Споживачі

Двадцять два представники бізнесу погодилися поділитися інформацією про обсяги збуту, а також географічний розподіл своїх клієнтів (графік 7). Двадцять два підприємства повідомили, що вони забезпечують товарами та послугами споживачів Луганської області (95% загального обсягу збуту). Тільки два крупних підприємства зазначили, що постачають частину своїх товарів та послуг на ринок Луганської області, а іншу частину – на ринок інших областей України (5% загального обсягу).

Жодне підприємство не експортує товари та послуги в інші країни СНД, Європи та світу. Ці показники свідчать про те, що місцеві підприємства потенційно більше зорієнтовані на внутрішній ринок Луганської області та України. Малі підприємства (100% збуту) працюють на місцевих споживачів (графік 8).

Графік 7. Експортна орієнтованість місцевої економіки (загалом)

Більшість підприємств очікують стійкого підвищення обсягів продажів (у середньому 14,5%) у 2008 р. Малі підприємства очікують стійкого підвищення обсягів продажів (у середньому 16,9 %) у 2008 р. Середній показник обсягів продажів підприємств-респондентів у розрахунку на одного працівника перебуває на рівні близько 7849 грн., що свідчить про необхідність подальшого нарощування продуктивності. Для малих підприємств цей показник на порядок вищий і складає 76474 грн., що свідчить про більшу мобільність малого бізнесу у нарощуванні потенціалу та продуктивності.

Для бюджетуютьорюючого підприємства середній показник обсягів продажів у розрахунку на одного працівника сягає 93779 грн.

Тільки дві компанії очікують зменшення збуту у порівнянні з минулим роком.

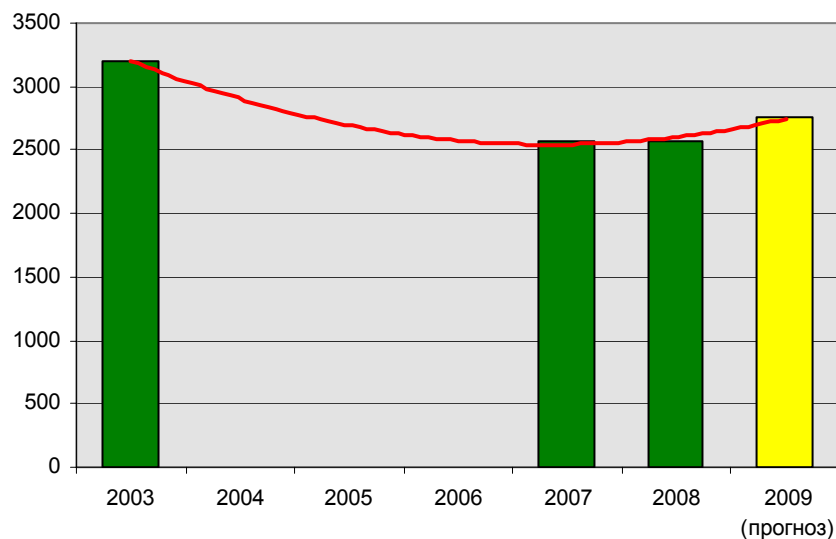
4. Працівники і робоча сила

Загальна кількість штатних працівників, зайнятих на 25 підприємствах, включених до опитування, складає 2562 особи; динаміка зайнятості така: п'ять років тому цей показник становив 3199, а торік – 2569. Великих змін показника щодо зайнятості населення у місті Щастя за останні роки не спостерігається. Однак, прогнозний показник зайнятості населення на 2009 рік планується збільшити саме за рахунок малого бізнесу. В той час, як бюджетуютьорюючі підприємства планують скоротити кількість штатних працівників по прогнозу на 2009 рік. Навіть сфера торгівлі та надання послуг, яка показує стабільність розвитку у місті Щастя скоротили кількість робочих місць у 2008 році проти 2007 року. Але по прогнозу на 2009 рік ця сфера бізнесу планує створити додаткові штатні одиниці та залучити вільну робочу силу до підприємницької діяльності.

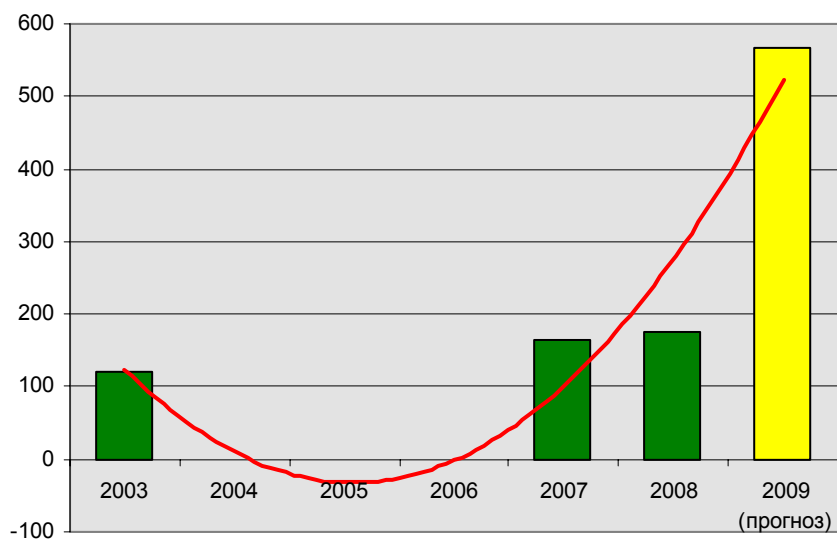
Вивчення думки підприємців

Таким чином, рушійною силою створення робочих місць є малі та середні підприємства, які тільки починають створюватися у місті Щастя.

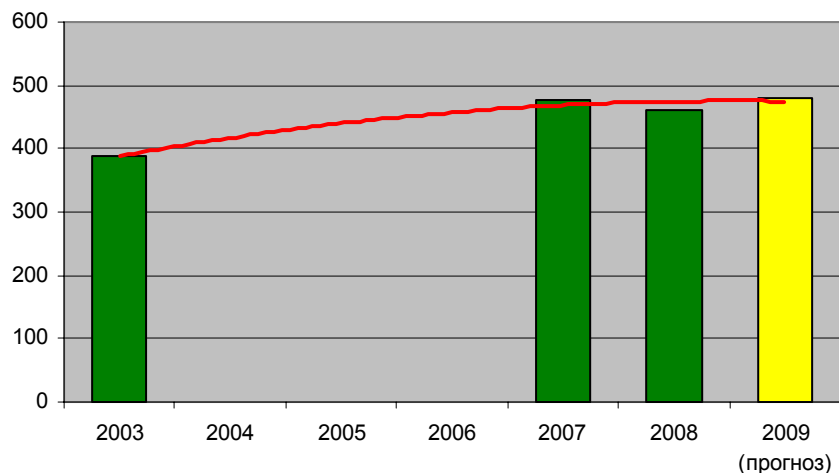
Графік 8. Тенденції щодо зайнятості (загалом)

Графік 9. Тенденції щодо зайнятості (малі підприємства)

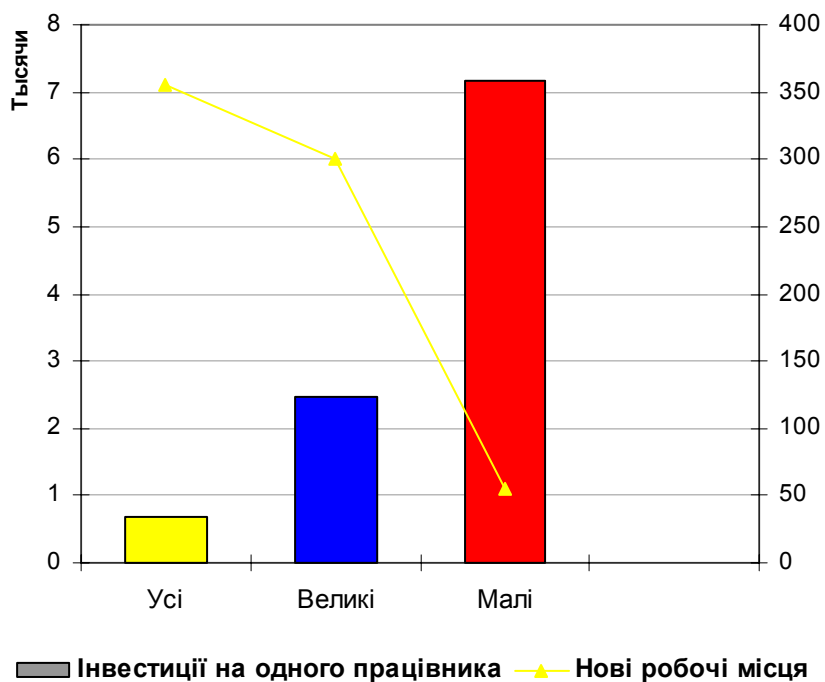
Графік 10. Тенденції щодо зайнятості (торгівля, сфера послуг)

Ця тенденція, схоже, залишається, на запитання про майбутню зайнятість підприємці відповіли, що планують створити 355 нових робочих місць. Дуже позитивним є те, що кількість створюваних робочих місць зазначають як малі так і великі підприємства. Це відбудеться по прогнозам на 2009 – 2011р.

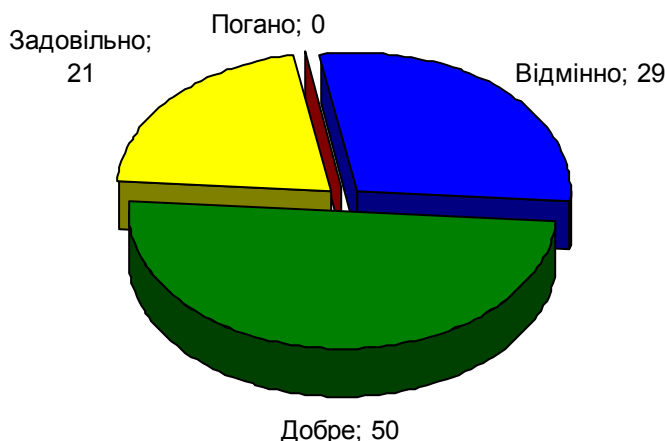
Хоча крупні підприємства планують скорочення робочих місць у наступному році, але ж інша тенденція присутня із вкладенням інвестицій у виробництво і створення у зв'язку із цим додаткових робочих місць. На жаль, це будуть сезонні роботи, які забезпечують введення в експлуатацію додаткових потужностей.

Графік 11. Тенденція інвестування та створення робочих місць

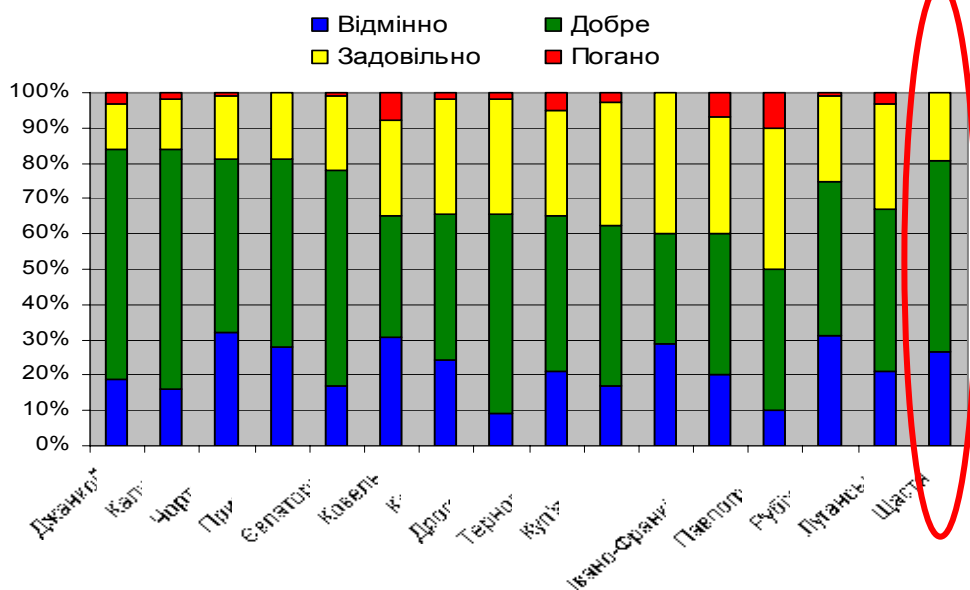
У 2008 р. середня кількість працівників в розрахунку на одне підприємство з числа включених до дослідження склала 102, тоді як у 2003 р. цей показник становив 128. Відповідно до наявних тенденцій, наступного року він зросте до 110. Одержані дані, що стосуються питань зайнятості, також свідчать про необхідність урівноваженого підходу при здійсненні зусиль, спрямованих на стимулювання розвитку місцевої економіки.

Графік 12. Ступень задоволення якістю робочої сили

Рівень задоволення працевдавців якістю робочої сили є досить високим. Загалом, 29% працівників оцінюються на відмінно, 50% – добре, 21% – задовільно. Жодне підприємство не оцінило якість робочої сили на «погано» (графік 6). Важливо зберегти як мінімум цей рівень оцінки, оскільки наявність кваліфікованої робочої сили належить до числа основних причин, з яких підприємці розташовують свій бізнес у місті Щастя.

Графік 13. Ступень задоволення якістю робочої сили (у порівнянні із 15 містами України)

Вивчення думки підприємців

Середньомісячна зарплатня, яку фактично виплачують на підприємствах, які взяли участь в опитуванні, цього року в середньому складає 1991 грн., тоді як у 2007 р. вона становила 1499 грн. Зарплатня в місцевій економіці варіює від 372,8 до аж 2298 грн. на місяць.

Попри високий рівень задоволеності якістю робочої сили, 11 підприємств відчують нестачу кваліфікованої робочої сили, або очікують проблеми такого роду в майбутньому. Кваліфіковані спеціалісти технічних професій – як з вищою освітою, так і кваліфіковані технічні працівники – називалися найчастіше як такі, що їх бракує (зараз або потенційно).

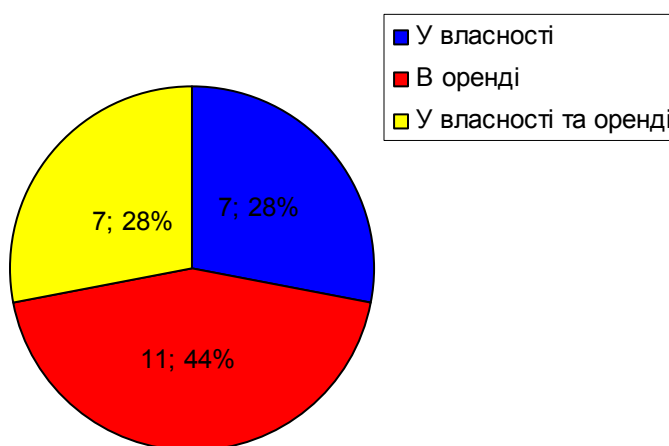
Серед негативних результатів дослідження можна назвати те, що тільки чотири представника, а саме три представника малого бізнесу і одне крупне підприємство повідомили про наявність на них науково-дослідницьких відділів із загальною чисельністю 18 працівників. Показник, який характеризує готовність підприємств та пошуки механізмів втілення інноваційних технологій досить низький.

5. Інформація про наявність виробничих потужностей для підприємницької діяльності

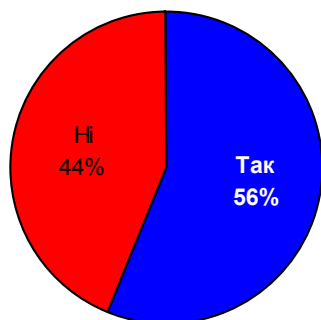
Ситуація у цій сфері видається задовільною (див. графік 14). Як правило, підприємства володіють спорудами (або орендують їх) і мають право на землекористування.

Графік 14. Інформація щодо нерухомості

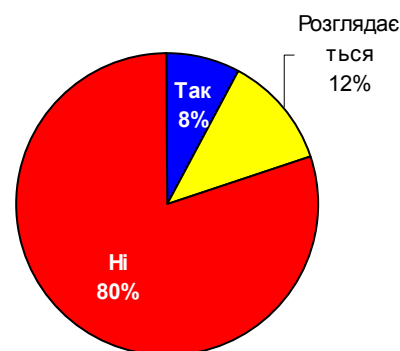
Майно у власності чи оренді

Здача в оренду чи продаж

Майно для розширення

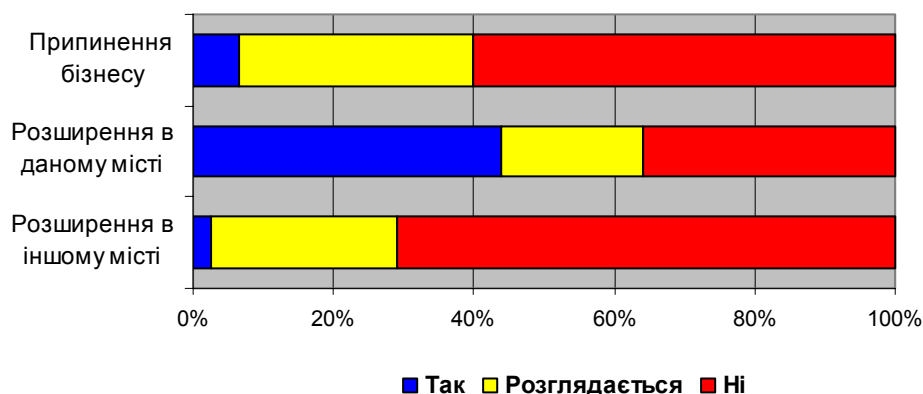

Однак вже сьогодні 44% підприємств відчувають недостаток земельних ділянок/приміщень для розширення бізнесу. В той же час 8% підприємств готові надати надлишок площі в оренду або продати, 12% розглядають таку можливість.

Одно підприємство планує перенести бізнес із міста в пошуках найкращих умов для свого бізнесу, розширення клієнтської бази, а п'ять підприємств розглядають таку можливість у майбутньому.

16 підприємств із 25 не планують надавати в оренду чи продавати землю чи споруди і цей потенціал планується використовувати в майбутньому. Таким чином, більшість підприємств мають достатні потужності для розширення підприємницької діяльності.

Однак, намічені тенденції до переносу бізнесу до інших адміністративно-адміністративних одиниць можуть у майбутньому перерости у проблему.

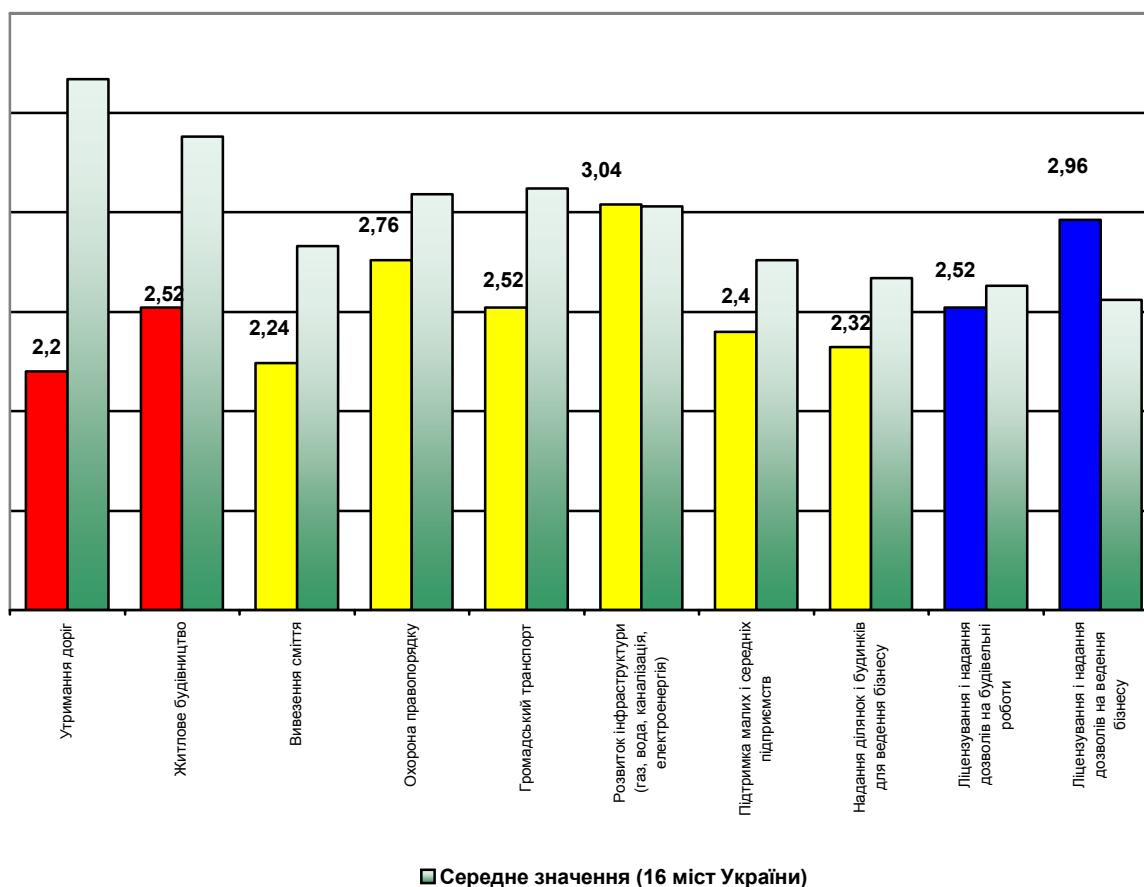
Графік 15. Інформація про інвестиції

Нинішня якість будівель і технологій видається не дуже високою, саме тому підприємства планують інвестиції в розвиток виробничих потужностей. 9 підприємств планують модернізувати або покращити наявні виробничі приміщення і/або технології, переважно в наступні кілька років. Планується інвестувати близько 1784 000 грн. і створити 355 нових робочих місць. Однак, деякі підприємства не надали інформації про свої інвестиційні плани, тому насправді інвестиційна діяльність може виявитися вищою.

6. Послуги органів влади та відносини з ними

Підприємствам було запропоновано оцінити за 4-бальною шкалою (1 – відмінно; 4 – погано) дев'ять послуг, які надаються їм органами місцевого самоврядування міста. В середньому ці послуги одержали середню оцінку – 2,55 (див. графік 16). Найбільший рівень задоволення був висловлений щодо такої послуги «надання ділянок і будинків для ведення бізнесу» (2,2), на другому місці послуга «громадський транспорт» – (2,24), на третьому місці «ліцензування і надання дозволів на ведення бізнесу» (2,32).

Графік 16. Послуги органів місцевого самоврядування

Підприємці не задоволені охороною правопорядку (3,04), житловим будівництвом (2,96), утриманням доріг (2,76). Результати оцінки були доволі рівномірними та збалансованими, і відмінності в оцінці різними підприємцями цих послуг були незначними.

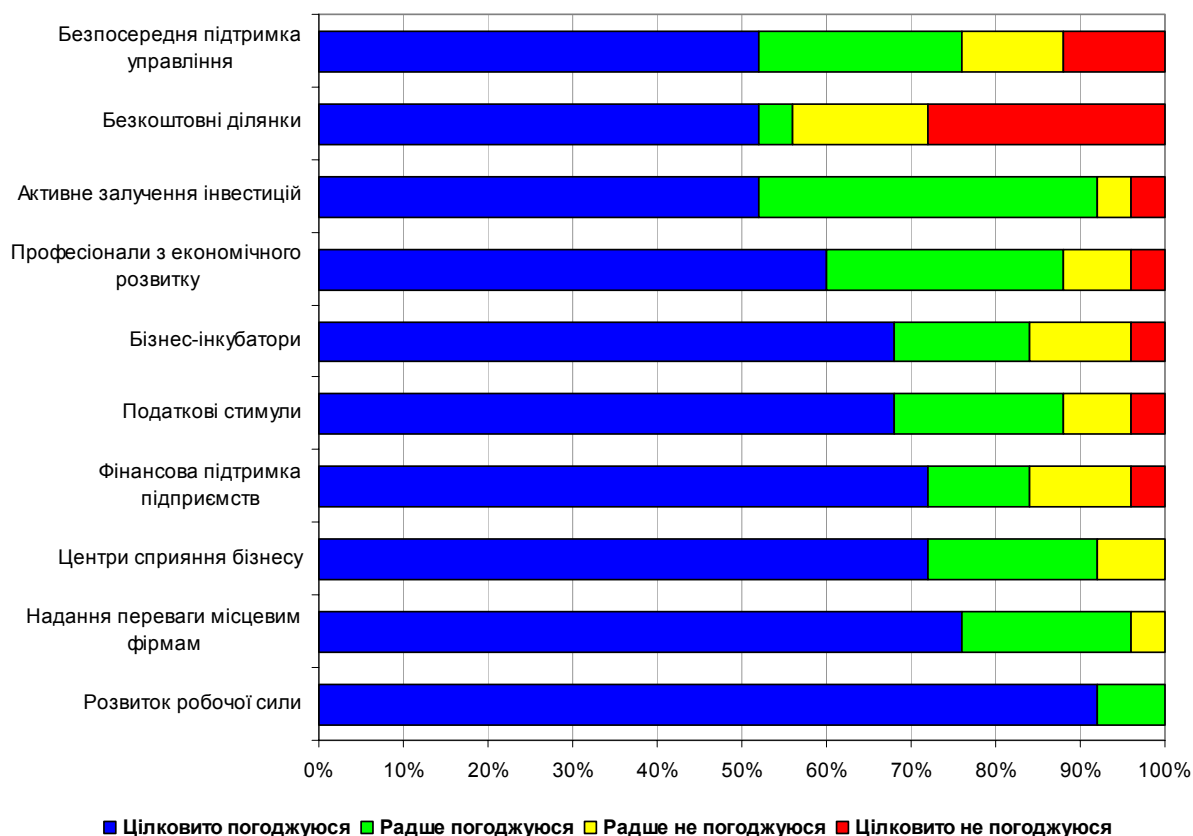
В той же час, відповіді на запитання «У яких з цих послуг найбільше хотілося б побачити поліпшення?» вказують на якість охорону правопорядку, утримання доріг та житлове будівництво. Ці три сфери є явними «рекордсменами». Крім цих сфер, багато підприємців наголошують на необхідності запровадження механізму на місцевому рівні підтримки малого та середнього бізнесу.

Поряд із цим, підприємцям було запропоновано назвати, які послуги мають надавати місцеві органи влади (та відділ економічного розвитку) суб'єктам підприємницької діяльності, котрі працюють у місті Щастя. Графік 17 показує, що підприємці активно вітають майже всі види підтримки, запропоновані їм на вибір. Всі підприємства підтримують розвиток робочої сили. На другому місці за рейтингом - надання переваг місцевим фірмам, потім центри сприяння бізнесу та фінансова підтримка підприємств.

Низький рівень підтримки отримали такі позиції, як безпосередня підтримка управління, активне залучення інвестицій та надання безкоштовних ділянок. На відміну від інших східноєвропейських країн, місцеві підприємці майже не підтримують ідею

будівництва і надання безкоштовних ділянок – вони не вбачають гарантій того, що ті, хто отримав би ці субсидії, справді почали б створювати нові робочі місця.

Графік 17. Послуги, що надаються Департаментом економічного розвитку

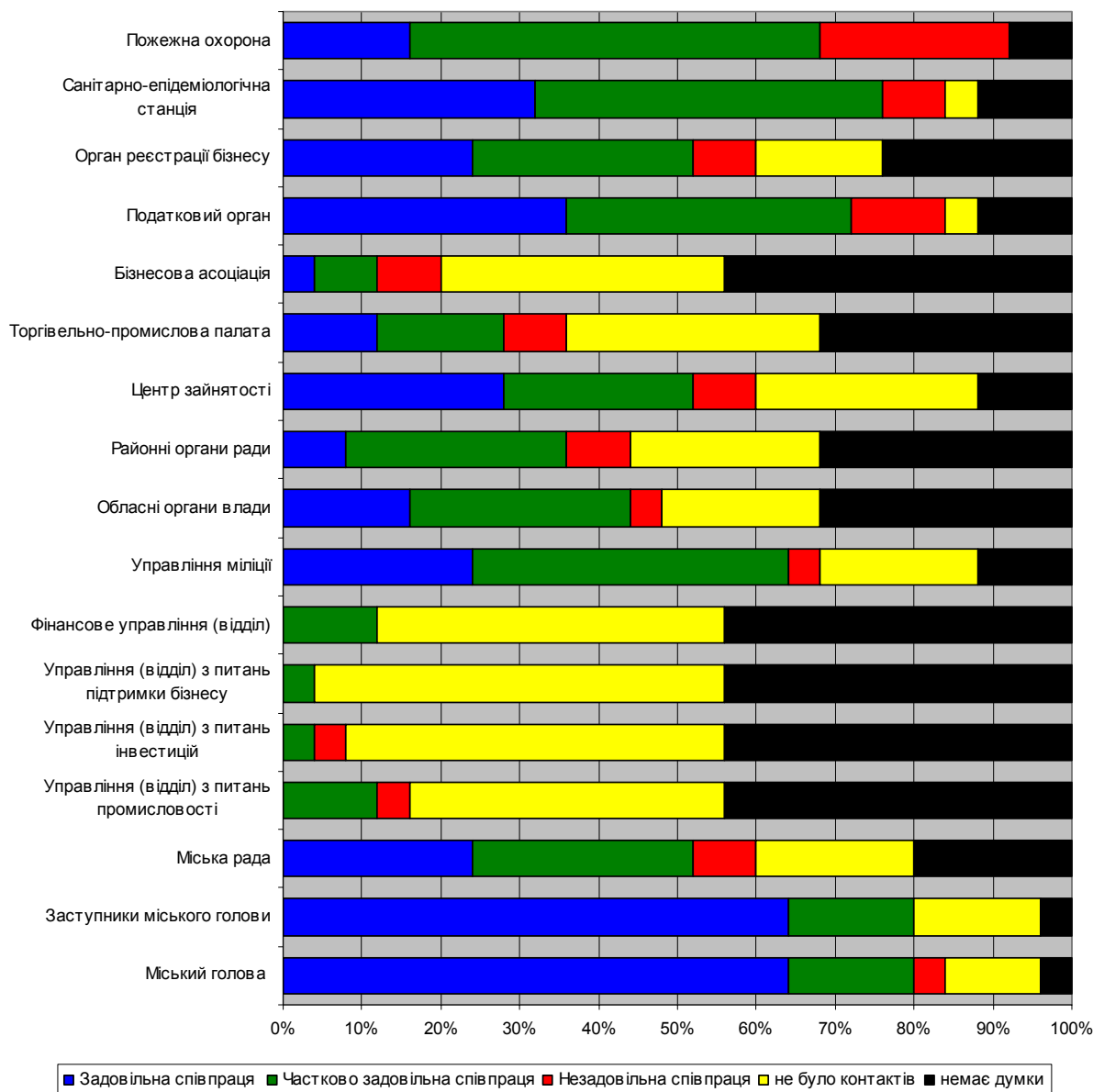

Підприємці оцінювали також контакти з посадовими особами та організаціями органів влади. Як видно з даних, наведених на графіку 18, результати є не досить позитивними. Дуже багато було надано відповідей «не було контактів», або «Немає думки». Це говорить про те, що або підприємці надавали невідверті відповіді, у зв'язку з небажанням говорити про негативні оцінки, або дійсно були відсутні контакти, що вказує на низький рівень співпраці влади та бізнесу на місцевому рівні.

Органи реєстрації бізнесу і навіть податкові органи, пожежна охорона та санітарно-епідеміологічна станція одержали досить оцінки. Позитивну оцінку отримали також міський голова, заступники міського голови та міська рада. Опитування свідчить про обмеженість контактів підприємців з відділом з питань інвестицій, управлінням з питань підтримки і розвитку бізнесу, фінансовим управлінням (відділом) та бізнесовою асоціацією.

Багато коментарів, які зробили підприємці щодо проблем при контактах з органами влади, можна узагальнити в одному реченні: «Надто багато бюрократії, корупційна зацікавленість у винесенні рішень, довга процедура розгляду рішень, відсутня співпраця».

Графік 18. Контакти з органами влади

7. Критично важливі питання

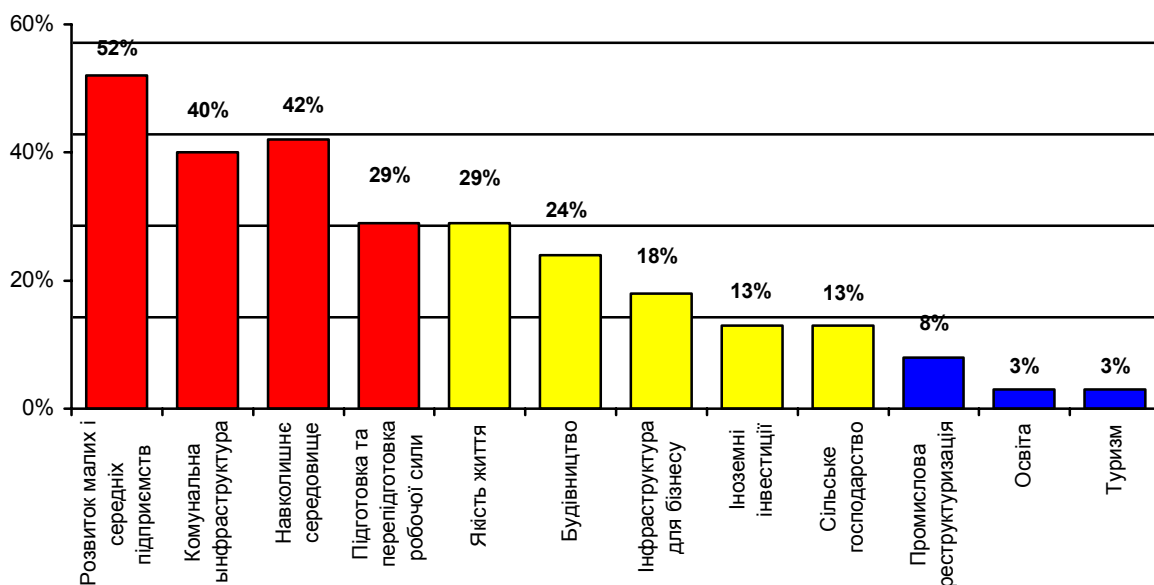
Коли підприємцям було запропоновано вибрати не більше трьох найкритичніших першочергових питань, на яких слід зосередити увагу в стратегічному плані міста, вони дали такі відповіді:

- Розвиток МСП (**52%**) - це питання одержало найбільшу підтримку як з боку представників крупного так малого та середнього бізнесу;
- Комунальній інфраструктурі віддано **40%** голосів;
- Навколишнє середовище та якість життя – ці питання посіли третє місце - **36%** голосів;

Вивчення думки підприємців

- Підготовка та перепідготовка робочої сили та будівництво житла – ці питання посіли четверте місце **28%** респондентів;
- Інфраструктура для бізнесу посіла п'яте місце (**20%**);

Графік 19. Критично важливі питання

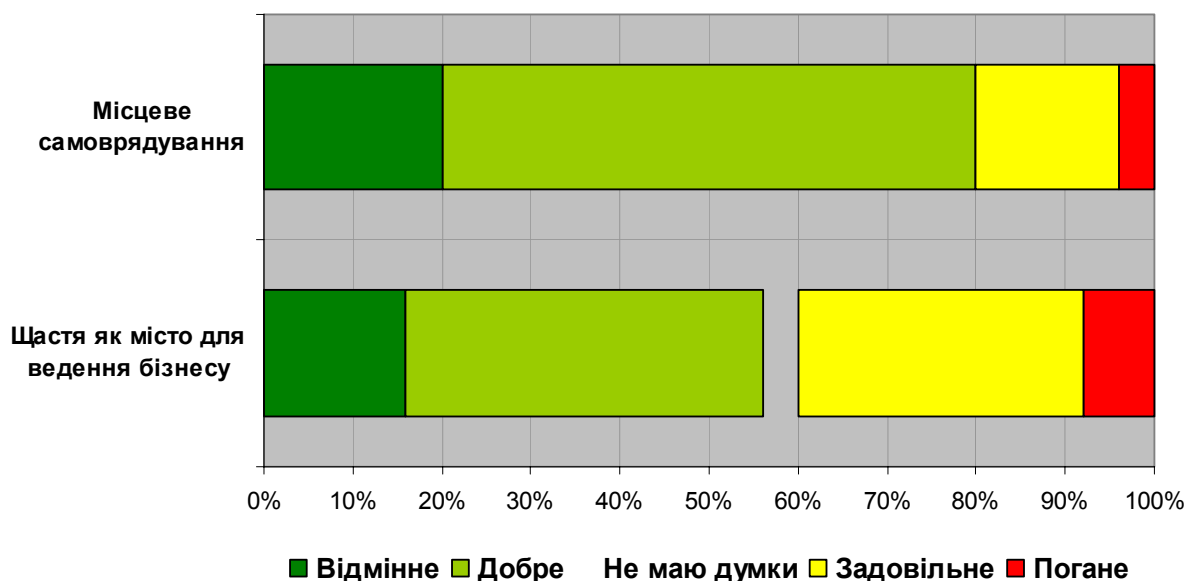

Зовсім не отримали голосів питання розвитку наукових досліджень та розробок.

9. Загальні враження

Підприємцям було запропоновано поділитися своїми загальними враженнями від роботи органів місцевого самоврядування міста Щастя. П'ять із 25 підприємців оцінили якість роботи місцевих органів влади на “відмінно”, п'ятнадцять – на “добре” і чотири – на “задовільно”. Жоден не поставив роботі органів влади міста оцінку “погано”. Погляди на бізнес-клімат міста Щастя були менше позитивними. Чотири респонденти оцінили місто на “відмінно”, десять вважають Щастя “добрим” місцем для бізнесу, а вісім – “задовільним”. Два підприємці оцінили бізнес-клімат на «погано». Один підприємець взагалі не надав ніякої оцінки.

Графік 20. Загальна думка

Серед прикладів позитивних аспектів бізнес-клімату міста Щастя, наведених підприємцями, найчастіше згадувалися такі:

- Вигідне географічне розташування міста;
- Наявність залізничної транспортної магістралі;
- Наявність ресурсів: природних ресурсів (річка, пісок тощо), людських;
- Компактне розташування міста;
- Місцеве самоврядування готово для співробітництва з бізнесом;

Негативні чинники, названі підприємцями Щастя, переважно стосувалися якості законодавства, яке становить загальну проблему. Серед проблем, пов'язаних із даним місцем ведення бізнесу, підприємці назвали такі:

- Близькість обласного центру, який перетягує на себе робочу силу, інші ресурси ;
- Високий рівень конкуренції на місцевому ринку;
- Відсутність координації серед підприємців міста;
- Відсутність Генерального плану міста та стратегії забудови;
- Недосконале національне законодавство;
- Низький рівень культури населення та наркоманія серед молоді

V. РЕЗЮМЕ

Це дослідження бізнес-клімату відображає акумульовані думки підприємницької громади Щастя. Її колективне ставлення до міських органів влади матиме значний вплив на те, чи відбуватиметься зростання його економіки, чи вона зазнає стагнації або спаду. Цей звіт допоможе експертному Комітету з стратегічного розвитку в його роботі і буде корисним для

Вивчення думки підприємців

місцевих органів влади в їхніх зусиллях, спрямованих на підтримання та покращення бізнес-клімату міста.

Працівники проекту “Економічний розвиток міст” хотіли б висловити вдячність усім працедавцям, які поділилися своїми думками і надали корисну інформацію, а також усім членам експертного Комітету стратегічного розвитку, які приділили свій час проведенню опитування.